

متن پرسش

بسم الله الرحمن الرحيم با سلام خدمت استاد عزیزمان: خدای مهربان را بر نعمت وجود استاد و راهنمای خوبم بی نهایت شکر می کنم و ان شاء الله ذات باری حالا حالا حالا این نعمت را برای ما حفظ کند. بزرگان می گویند از خدا جز خدا را نخواهید از طرف دیگر وقتی به ادعیه امامان عزیزمان مراجعه می کنیم حتی در دعا‌های عارفانه مثل دعای عرفه از خدا خواسته های دیگر همچون وسعت رزق و... را می خواهند این دو چگونه با هم جمع می شوند؟ با کمال تشکر و التماس دعا

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: وقتی همه‌ی ذکر و فکر انسان خدا شد و او را منشأ همه‌ی کمالات یافت، دیگر هرچه می‌خواهد برای حفظ آن حضور است و در چنین فضایی اولیاء معصوم تقاضای وسعت رزق یا رفع بلا و دفع مصیبات می‌کنند تا اولاً: جز به او مشغول نشوند و ثانیاً: در وسعت رزق خود و رفع بلا و دفع مصیبات، نیز او را ببینند، آن‌طور که مولایمان حضرت سجاد «علیه السلام» ندا سر می‌دهند: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ صُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ، وَ لَا تَبْتَدِلْ جَاهِي بِالْأَقْتَارِ فَأَسْتَرْزِقَ أَهْلَ رِزْقِكَ، وَ أَسْتَعْطِي شِرَارَ خَلْقِكَ، فَأَقْتَتِنَ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطَانِي، وَ أُبْتَلَى بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِي، وَ أَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَ لِيُ الْإِعْطَاءِ وَ الْمَنْعِ».

ای خدا! بر نمونه‌های کامل بندگی‌ات - یعنی محمد و آل او - سلام و درود بفرست، که اینان قطب جان هر انسانی است که می‌خواهد تو را بندگی کند، و نیز آبرویم را با سهولت کامل حفظ کن، و منزلتم را با تنگ‌دستی مبتذل مساز، که مجبور شوم از کسانی رزق خود را طلب کنم که خود آن‌ها روزی خوار شوند و یا از کسانی تقاضای عطا کنم که بدترین انسان‌ها هستند، و در نتیجه مبتلا شوم به ستایش کسی که به من عطا کرده و به ذم و بدگویی کسی که به من چیزی عطا نکرده، در حالی که تو ماوراء آن‌ها، در دادن و ندادن، سرپرست من هستی.

خطری که موجب می‌شود توحید انسان ضعیف گردد، عبارت است از غفلت از مبادی امور عالم، حال اگر انسان پرده‌های دیده خود را کنار زد و بدون تحریکات عجولانه شیطانی، نظر به اصل و اساس همه حرکات عالم نمود، جز خدا را صحنه‌گردان امور نمی‌بیند.

پرده‌های دیده را داروی صبر هم بسوزد هم بسازد شرح صدر

آینه‌ی دل چون شود صافی و پاک نقش‌ها بینی برون از آب و خاک

هم بینی نقش و هم نقاش را فرش دولت را و هم فرش را

وقتی انسان متوجه شد خداوند برای آبرومند کردن بندگانش راه‌هایی قرار داده است که فقط انسان‌های مؤمن می‌توانند به آن راه‌ها دست یابند و انسان‌های غیرمؤمن هر چه تلاش کنند به بی‌راهه می‌روند و در بی‌آبرویی زندگی را به انتها می‌رسانند، از خدا می‌خواهد که: «صُنْ وَجْهِي بِالْأَيْسَارِ»؛ خدایا! آبروی مرا از طریق آسان‌ترین راه‌ها حفظ کن، زیرا در آبرومندی است که انسان می‌تواند سرزنده و بانشاط زندگی را ادامه دهد.

«وَلَا تَبْتَذِلْ جَاهِي بِالْأَفْتَارِ»؛ قدر و منزلتم را با تنگ‌دستی از بین مبر، به طوری که نتوانم اهل بخشش و سخاوت و کمک به فقرا باشم. من که می‌دانم از طریق الطاف تو می‌توانم با شرافت و بزرگواری زندگی کنم، چرا از تو نخواهم که مرا شامل چنین الطافی نمایی، و چگونه امیدوار باشم در حالی که دوستان خودت را به چنین منزلت‌هایی رسانده‌ای؛ و چرا بر این تقاضای خود اصرار نورزم؟ چون خطرات محروم‌شدن از چنین لطفی بسی بزرگ است و آن خطر این است که گرفتار مدح و ذم اهل دنیا خواهم شد. لذا در چند فراز بعدی همین خطرات را به خودت متذکر می‌شوی تا در طلب خود از خدا با اصرار بیشتر پایداری کنی.

می‌گویی: «فَأَسْتَرْزِقْ أَهْلَ رِزْقِكَ، وَ أَسْتَعْطِي شِرَارَ خَلْقِكَ، فَأَفْتِنَنِي بِحَمْدِ مَنْ أَعْطَانِي، وَ أُبْتَلَى بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِي» خدایا! من به ضعف خود آگاهم که اگر منزلت مرا با تنگ‌دستی مبتذل نمایی، به سویی مخلوقات تو - همان‌هایی که روزی خوار تواند - روی می‌آورم و از اهل دنیا - همان مال‌دوست‌ها و مال‌جمع‌کن‌ها و حاکمان ظالم - که بدترین مخلوقات تواند، تقاضا می‌کنم تا به من چیزی بدهند و از این طریق وارد مهلکه‌ای می‌شوم که در اثر آن، هرکس که به من چیزی داد، حمد و ستایشش می‌کنم و هرکس به من چیزی نداد، بدگویی‌اش را می‌نمایم، و وای که چقدر چنین زندگی زشت و آزاردهنده است. خدایا! آیا راضی می‌شوی این بنده‌ی تو به روزی بیفتد که صاحبان ثروت را ارزشمند و فقرا را پست بداند؟ [۱] مسلم تو چنین هلاکتی را برای بنده‌ات نمی‌پسندی، پس امورات مرا به غیر خودت واگذار مکن، زیرا به گفته‌ی علی (ع): هرکس در مقابل اهل دنیا فروتنی و ستایش نمود، تقوای خود را رها کرده، [۲] و این در حالی است که تو به عنوان سرپرست واقعی من، ماوراء صاحبان دنیا، عهده‌دار بخشیدن‌ها به من و یا خودداری کردن بخشش‌ها به من هستی، پس چرا تو را رها کنم و غیر تو را بگیرم و چرا مایحتاج خود را که از طریق واسطه‌ها از تو می‌گیرم، از تو نخواهم و به تو نظر نکنم؟ تویی که به‌واقع سرپرست و برنامه‌ریز داده‌ها، و نداده‌ها به من هستی، پس خودت آبرویم را حفظ بفرما و منزلتم را محفوظ بدار و گرفتار عطا‌های اشرارم مگردان. موفق باشید

[۱] - حضرت سجّاد u در دعای ۳۵ صحیفه عرضه می‌دارند: «وَأَعِصِمْنِي مِنْ أَنْ أَظُنَّ بِذِي عَدَمٍ حَسَاسَةً أَوْ أَنْ أَظُنَّ بِصَاحِبِ ثَرْوَةٍ فَضْلًا»؛ خدایا! مرا حفظ فرما از این که در مورد فقرا و ناداران گمان حقارت کنم، یا این که نسبت به ثروتمندان گمان فضیلت داشته باشم.

[۲] - «مَنْ تَذَلَّلَ الْأَبْنَاءَ الدُّنْيَا، تَعَرَّى مِنْ لِبَاسِ التَّقْوَى»